

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В. М. Боронос
«_____» _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:
**АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА І ШЛЯХИ
ЙОГО ЗМІЦНЕННЯ**

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник роботи:

(підпис)

О. В. Зайцев
(ініціали, прізвище)

Студент:

(підпис)

В. І. Томіна.
(ініціали, прізвище)

Група:

Ф–61/2-7

Суми
2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, проф.
_____ В. М. Боронос
«_____» _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ
до дипломної роботи

Студент (-ка) групи _____ інституту _____
спеціальності _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи: _____

Затверджено наказом по СумДУ № _____ від «_____» _____ 2020 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «_____» _____ 2020 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні і законодавчі акти, матеріали державної статистичної звітності, відомчі постанови, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань, що підлягають розробці): _____

Дата видачі завдання: «_____» _____ 2020 р.

Керівник дипломної роботи: к.е.н., доцент Зайцев О. В. _____
(підпис)

Завдання прийнято до виконання «_____» _____ 2020 р. _____
(підпис студента)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 42 с., 6 рис., 8 табл., 4 додатки, 63 джерела.

Мета роботи – дослідження шляхів зміцнення фінансового стану підприємства та проведення аналізу фінансового стану.

Об'єкт дослідження – методика фінансового аналізу на прикладі національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» та її діяльність.

Методи дослідження – теоретичний, статистичний, коефіцієнтний, вертикальний (структурний) та горизонтальний (часовий) фінансовий аналіз.

Результати в будь-якій сфері ведення господарства залежить від ефективності використання фінансових ресурсів, які прирівнюються як життєво важлива система в організмі людини, забезпечує розвиток підприємства.

В першому розділі розглянуті теоретичні аспекти визначення фінансового стану. Визначено мету, завдання та цілі фінансового аналізу компанії. Розглянуті головні показники, для здійснення аналізу фінансового стану.

У другому розділі досліджено основні методи для розрахунків аналізу фінансового стану, був здійснений аналіз фінансових показників на прикладі фінансової звітності національної акціонерної компанії ПАТ «Нафтогаз України». Розглянуто основну інформацію ПАТ «Нафтогаз України» та її головну структуру.

У третьому розділі виявлені проблемні аспекти діяльності компанії та наведені рекомендації для покращення діяльності компанії.

Наведені основні пропозиції для удосконалення методів, які були використані під час аналізу. Розрахована ймовірність банкрутства компанії та заходи для запобігання його. Розглянуто основні напрями зміцнення фінансового стану компанії.

АНАЛІЗ ФІНАСОВОГО СТАНУ, ЛІКВІДНІСТЬ БАЛАНСУ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ФІНАНSOVA CТІЙКІСТЬ, БАНКРУТСТВО, ДЕБІТОРСЬКА ТА КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, ФІНАСОВИЙ СТАН, ФІНАСОВИЙ АНАЛІЗ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ	8
1.1 Поняття, значення та основні задачі аналізу фінансового стану	8
1.2 Види та методи фінансового аналізу.....	10
1.3 Основні показники аналізу фінансового стану підприємства	11
2 УЗАГАЛЬНЕНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»).....	15
2.1 Особливості діяльності компанії ПАТ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	15
2.2 Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.....	16
2.3 Оцінка динаміки та структури бухгалтерського балансу	20
3 ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМПАНІЇ	23
3.1 Основні напрями зміцнення фінансового стану	23
3.2 Шляхи зменшення кредиторської та дебіторської заборгованості.....	24
3.3 Прогнозування ймовірності банкрутства	26
ВИСНОВКИ.....	29
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	33
ДОДАТОК А. Горизонтальний аналіз балансу за 2015-2017 роки.....	39
ДОДАТОК А2. Горизонтальний аналіз балансу за 2018-2019 роки.....	40
ДОДАТОК Б. Вертикальний аналіз балансу підприємства за 2015-2019 роки.....	41
ДОДАТОК В. Аналіз показників рентабельності підприємства.....	42

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи. Результати в будь-якій сфері ведення господарства залежить від ефективності використання фінансових ресурсів, які прирівнюються як життєво важлива система в організмі людини, забезпечує розвиток підприємства. Тому піклування про фінанси є важливим моментом в результаті діяльності будь-якого підприємства, в умовах сучасної економіки ці питання мають найважливіше значення.

Щоб залишитись конкурентоспроможним на ринку та не допустити банкрутства підприємства, потрібно за допомогою фінансового аналізу своєчасно виявляти та перешкоджати виникненню недоліків у фінансовій діяльності підприємства і його платоспроможності.

Фінансова діяльність будь – якої компанії та її постійний розвиток потребують знань по ефективному управлінню фінансами, склад та структура власного, позикового капіталу та по сферам використання фінансів.

Позитивний (добрий) фінансовий стан – це ефективне використання ресурсів, здатність повністю і вчасно відповісти по своїм зобов'язанням, достатня кількість грошових коштів для виключення ризику банкрутства, хороші перспективи отримання прибутку.

Негативний (поганий) фінансовий стан – проявляється в недосконалій платіжній готовності (тобто недостатня кількість коштів, щоб погасити заборгованість), низька ефективність використання продукції, не ефективне розміщення коштів.

Правильність та результативність фінансового аналізу залежить в основному від достовірної інформаційної бази. Основним джерелом інформації є бухгалтерський баланс та всі форми бухгалтерського обліку.

Головною метою проведення фінансового аналізу являється вивчення основних характеристик компанії, їх використання для точного описування положення фінансового стану, їх зміни в структурі пасиву та активу фінансової діяльності компанії.

У процесі діяльності будь-якого підприємства для того щоб поставлені цілі були виконані, керівник цього підприємства має завжди перевіряти весь процес діяльності, виконувати свої завдання, запобігати негативним факторам та удосконалювати методи управління виробництвом.

Основні задачі аналізу фінансового стану підприємства [16, с. 24-27]:

- 1) прогнозування збільшення фінансових потоків в майбутньому;
- 2) здійснення оптимізації витрат у підприємстві, організації чи іншій установі;
- 3) збільшення доходів, активів та зменшення витрат, позикових зобов'язань;
- 4) вибір кращого шляху для оптимізації ефективності діяльності;
- 5) вибір кращих засобів для укріплення фінансової стійкості.

З огляду на це потребують подальших досліджень теоретичні та методичні питання щодо наукового обґрунтування та розробки ефективної політики щодо зміцнення інвестиційної ефективності [9, 10, 11], фінансового стану підприємств з урахуванням галузевих, територіальних та інфляційних особливостей [6, 18, 58, 62]. Тісно пов'язана проблема використання оборотного капіталу з проблемами оподаткування та сталості прибуткових надходжень [12, 13, 37, 53]. Не маловажним стають соціальні [44, 48,] і психологічні [39, 57] фактори.

Також, певний, іноді превалюючий, вплив на фінансовий стан підприємства має зовнішній економічний та соціальний стан [54, 60]. Важливим напрямком діяльності стає підприємницька діяльність [8, 43, 47, 50], особливо в країнах, що розвиваються [42]. З метою створення сприятливого до підприємств зовнішнього економічного клімату можна запропонувати систему заходів, яка включає в себе:

а) активізацію інноваційної складової розвитку підприємств з метою нарощення довгострокового потенціалу і прибуткової діяльності на основі створення товарно-виробничих конкурентних переваг [21, 55], підвищення конкурентоспроможності компанії на фондовому ринку і підвищення її вартості [22, 23];

б) оптимізацію структури капіталу підприємства на основі методу вартісного портфельного інвестування [26];

в) екологічну спрямованість інноваційного розвитку [29, 42, 59];

г) тенденції розвитку інвестиційного ринку [30];

д) енергетичну спрямованість національної економіки [31, 49, 51];

д) і як підсумок, соціо-економічне та економіко-математичне моделювання виробничих та торгівельних процесів [40, 41, 56, 61, 63].

І все це в умовах світової глобалізації економічних процесів [38, 45].

Мета роботи – провести фінансовий аналіз компанії «Нафтогаз України» та дослідити дієві шляхи зміцнення фінансового стану підприємства.

Завдання дослідження – оцінити фінансовий стан національної акціонерної компанії ПАТ «Нафтогаз України», дослідити проблемні аспекти та розробити шляхи покращення фінансового стану.

Об’єкт дослідження – методика фінансового аналізу на прикладі національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» та її діяльність.

Предмет дослідження – аналіз фінансового стану підприємства, та шляхи зміцнення фінансового стану підприємства.

Методи дослідження, які використовувалися під час написання роботи були такими: теоретичний, статистичний, коефіцієнтний, вертикальний (структурний) та горизонтальний (часовий) фінансовий аналіз.

Структура роботи. Основна частина випускної роботи складається з трьох розділів. У першому розділі розглянуті теоретичні основи визначення фінансового стану. Його мета, завдання та цілі аналізу компанії. Основні показники, які використовують під час здійснення аналізу фінансового стану.

У другому розділі представлені основні методи для розрахунків основних показників, здійснення аналізу основних показників на прикладі фінансової звітності національної акціонерної компанії ПАТ «Нафтогаз України». Представлена інформація про діяльність компанії та її організаційна структура.

У третьому розділі представлені прогнози для майбутнього компанії, на підставі висновків основних показників. Наведені рекомендації для покращення роботи компанії, наведені основні пропозиції для удосконалення методів, які були використані під час аналізу. Було дослідження ймовірність банкрутства компанії та заходи для запобігання його.

Фактологічну основу роботи складають навчальні посібники, журнальні статті, матеріали фінансової звітності національної акціонерної компанії ПАТ «Нафтогаз України» починаючи з 2015 року по 2019 рік [28].

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

1.1 Поняття, значення та основні задачі аналізу фінансового стану

В сучасних умовах, коли підприємства стають самостійними в прийнятті та реалізації управлінських рішень, також ступінь їх економічної та юридичної відповідальності за результати фінансово-господарської діяльності, збільшується і роль фінансового аналізу підприємства. Аналіз фінансового стану підприємства є важливим елементом в системі фінансового аналізу.

Фінансовий стан підприємства по своєму визначенню – це важлива характеристика економічної діяльності підприємства.

Питання економічної сутності фінансового стану підприємства досліджувало досить багато вчених-економістів як вітчизняних, так і зарубіжних, а саме Бланк І. О., Коробов М. Ф., Коломієць О. П., Павліченко В. О., Павловська О. В., Фролова Т. О., Непочатенко О. О., Мельничук М. Ю., Akpoviro, K. S., Olalekan, A., Alhaji, S. A. [34], Balas, A.N., Kaya, H.D. [35], Musa H., Musova Z., Sliacky P. [46], та ін.

Аналіз фінансового стану – досить широке поняття, яке містить показники, які відображують оборот грошових ресурсів підприємства, його фінансову конкурентоспроможність.

Основне завдання аналізу фінансового стану – це своєчасно виявляти та перешкоджати виникненню недоліків у фінансовій діяльності підприємства і його платоспроможності.

При цьому необхідно вирішити наступні завдання [27, с. 11-12]:

1. Оцінити як виконується план по надходженню фінансових ресурсів та їх використання, з точки зору покращення фінансового стану підприємства, використовуючи результати показників.

2. Спланувати можливі фінансові результати, економічну рентабельність, використовуючи справжні умови господарської діяльності та наявність власних та інвестованих коштів.

3. Розробити конкретні заходи, які будуть направлені на найбільш ефективне використання фінансових ресурсів та покращення фінансового стану підприємства.

Оцінка фінансового стану – це визнаний інструмент вияву несприятливої ситуації на підприємстві.

Правдива оцінка організації ситуації, що склалася на підприємстві, проводиться із застосуванням методів фінансового аналізу. Вона дає можливість не лише констатувати покращення чи погіршення положення на підприємстві, але й виміряти вірогідність його банкрутства [24, 32].

Аналізуючи фінансову діяльність варто визначити наступне :

- цілі;
- показники;
- способи дослідження;
- джерела даних;
- періодичність проведення аналізу.

Як наслідок, аналіз дозволяє визначити існуючі проблеми, визначити шляхи розвитку підприємства, використати правильні управлінські рішення, ввести корективи до плану розвитку господарюючої діяльності, створити умови та виконати свої зобов'язання [1].

Фінансовий стан підприємства напряму залежить від позитивних показників руху виробництва. Якщо кількість вироблених одиниць продукції збільшується то це покращує фінансовий стан, якщо, навпаки, то погіршується. Фінансовий стан також впливає на вироблення продукції: зменшує кількість виробництва, якщо показники фінансового стану – негативні, та збільшує виробництво – якщо показники позитивні [2].

Бухгалтерська звітність – джерело отримання оперативної та правдивої інформації щодо стану фінансового обліку, підсумків господарської діяльності.

Виконуючи фінансовий аналіз, по-перше, варто врахувати галузеву специфіку, по-друге, виробничий ресурс організації.

Отже, під фінансовим станом більшість дослідників розуміють економічну категорію, яка характеризує власний потенціал та фінансовий ресурс організації. Важливо використовувати методику, яка б дозволила з усіх сторін розглянути господарчу діяльність та фінансову звітність з обґрунтуванням отриманих результатів. Можна відмітити причини, які впливають на стабільність фінансового положення: початкова вартість продукції, ефективність виробництва, прибуток, взаємовідносини з діловими партнерами та покупцями (розрахунки).

1.2 Види та методи фінансового аналізу

Існує два види аналізу це зовнішній та внутрішній. Внутрішній аналіз виконується, безпосередньо всередині компанії його робітниками. Результати цього аналізу використовуються в основному для контролювання та прогнозування фінансового стану. Мета цього аналізу – це забезпечення максимального обороту грошових коштів та контролювання кількості відношення власних коштів до позикових.

Зовнішній аналіз виконується користувачами, які не задіяні в діяльності компанії та проводиться за допомогою фінансових звітів, які офіційно опубліковані у Інтернет – середовищі. Постачальники виробничих запасів, фінансових, матеріальних ресурсів контролюються органами беручи до уваги фінансову звітність. Головна ціль контролю – це встановити можливість вигідного вкладу коштів, щоб забезпечити максимальний прибуток.

На сьогодні існує безліч різних прийомів, які допомагають провести фінансовий аналіз. Вони здійснюються на основі статистичних методів за допомогою фінансової звітності та потребує особливих знань, які дозволять виконати поглиблену оцінку фінансового стану.

Під час аналізу фінансового стану виробились основні методи для його проведення такі як [16, с. 22-24]:

- горизонтальний аналіз полягає в підрахунку змін різних статей фінансових звітів у вартісному та процентному вираженні порівняно з попереднім фінансовим роком. В горизонтальному аналізі використовуються відносні величини динаміки (темпи росту, приросту, індекси). Їх перевага по відношенню до абсолютних величин зміни за статтями звітності – співставлення;

- вертикальний (структурний) аналіз фінансової звітності полягає в тому, що різні окремі статті фінансової звітності за один і той же період порівнюються між собою при цьому розраховуються відносні показники структури – питома вага. Питома вага – це відношення частини до цілого. За ціле приймається підсумок звітної форми, наприклад, валюта балансу чи виручка від реалізації продукції (Форма №2) Статті звіту розглядаються як частини цілого. Вертикальний аналіз потрібен для виявлення у структурі активів та їх джерел (капіталу та зобов'язання) у розрізі декількох років. Звіти,

складені у процентному відношенні, тобто у відносних величинах, дозволяють порівнювати показники двох компаній різних розмірів, в одній галузі та різних галузях.

Трендовий аналіз визначає тенденцію динаміки показників, використовуючи попередні роки і порівнюючи їх з теперішнім роком.

Аналіз відношень показників розраховує відношення між деякими даними в звіті або даними в інших формах звітності; визначає, який взаємозв'язок між цими показниками.

Факторний аналіз визначає як деякі причини впливають на результат показника діяльності підприємства. При цьому факторний аналіз може бути прямим (це і є аналіз) та зворотнім.

Кореляційний аналіз. Він використовується тоді, коли є зв'язок між показниками, в який входять фактори, які потім визначають інші, якщо немає факторів, які впливають на результативні показники [25, с. 208-209].

Використовуючи ці методи позитивною ознакою, яка об'єднує їх усіх є те, що всі вони направляються на визначення поточного фінансового стану підприємства. Вони також допомагають своїм керівникам вчасно приймати рішення для покращення фінансового стану та запобігати новим проблемам; дають змогу побачити темпи зростання прибутку за досліджуваний період..

Негативною ознакою є лише одна, вона об'єднує всі методи це: нестабільність економіки, нестабільність національної валюти, не розвиненість фондового ринку та не стабільність законодавчої бази.

Всі ці негативні ознаки, так чи інакше вплинуть на кожне підприємство, організацію чи компанію. Щоб запобігти та/або покращити стан компанії рекомендується виконувати даний аналіз не менше одного разу на рік. Чим частіше буде проводитися аналіз, тим більше інформації отримає керівник, за допомогою якої зможе вплинути на негативні чинники. Потрібно також розробляти свої методи здійснення фінансового аналізу, які краще будуть підходити для своєї компанії.

1.3 Основні показники аналізу фінансового стану підприємства

Аналіз фінансового стану може проводитися за різними напрямками, їх групують за вітчизняним та зарубіжним досвідом, які будуть наведені на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 - Схема головних напрямів проведення аналізу

В результаті вибору одного із напрямів ми будемо отримувати наступні результати:

- своєчасну та об'єктивну оцінку компанії, виявлення проблемних точок в результаті діяльності підприємства та вивчення причин їх виникнення;
- прогнозовану оцінку можливості банкрутства у компанії;
- виявлення причин, які призвели до банкрутства;
- розроблення управлінських рішень, які покращують фінансовий стан;
- виявлення тенденцій розвитку компанії на основі прогнозуванні її фінансового стану [5, с. 4].

Фінансовий стан компанії напряму залежить від того яку кількість грошових коштів має власник на власному рахунку та куди вони вкладаються. Власний капітал являється основним стержнем, який використовується для самофінансування компанії. Фінансування діяльності компанії тільки за рахунок власника, може бути не вигідним особливо тоді, коли потрібна продукція має сезонний характер. Така ситуація обумовлена тим, що у сезонні періоди грошових коштів на рахунках буде багато, але коли сезон закінчиться грошових коштів буде не достатньо.

Виходячи з вище сказаного, відношення власних коштів до позичених грає особливу роль у стійкому фінансовому положенню.

Показники фінансової стійкості дозволять оцінити рівень кредитування компанії, побачити чи вистачає у підприємства коштів та прибутку для погашення заборгованості. Під час такого аналізу прийнято використовувати коефіцієнти фінансової стійкості, представимо їх у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Коефіцієнти фінансової стійкості

Показники, які характеризують фінансову стійкість	
Коефіцієнт фінансової стійкості;	Показує, яка частина активів фінансується за рахунок власних коштів, а яка за рахунок позикових.
Коефіцієнт фінансової автономії (незалежності)	Показує, відношення власних коштів до валюти балансу
Коефіцієнт фінансової залежності;	Є оберненим показником до коефіцієнта автономії.
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами;	Показує, яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власних джерел

Коефіцієнти фінансової стійкості компанії – це система показників, за допомогою яких визначають кількість використаних коштів порівнюючи їх за ступенем фінансової стабільності необхідних для розвитку компанії. Вони допомагають визначити характер, тип фінансової стійкості підприємства [14, 15].

Цінність, корисність фінансових коефіцієнтів, які використовуються під час аналізу фінансового стану підприємства залежить від їх тлумачення, яке базується на співставленні отриманих значень коефіцієнтів з минулим, галузевим, з теоретичним обґрунтованим оптимальним значенням тощо.

При аналізі фінансового стану обов’язково потрібно проводити оцінку ліквідності та платоспроможності.

Дуже часто зустрічається визначення «ліквідність», у навчальних посібниках його трактують по-різному. Підприємство ліквідне тоді коли зможе активи перетворити в грошові кошти, необхідні для виконання зобов’язань, які виникають внаслідок діяльності компанії. Ліквідність це хороший показник, по якому буде видно чи здатна компанія оплачувати кредити.

Разом із поняттям «ліквідність» суттєвим показником є платоспроможність. Платоспроможність – це можливість компанії використовувати свої ресурси протягом тривалого часу. Підприємство

являється платоспроможним, коли воно погашає свої борги завчасно. Задовільним фінансовим станом вважають баланс між витратами та доходами.

Активи та пасиви умовно зобразимо в таблиці 1.2 та опишемо їх характеристику.

Таблиця 1.2 – Групування активів та пасивів та їх характеристика

Група активів:	Характеристика	Група пасивів:	Характеристика
A1 – Високо-ліквідні активи	Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	П1 – найбільш - термінові	Поточна кредиторська заборгованість.
A2 – Швидко-ліквідні активи;	Дебіторська заборгованість, що буде погашена за умовами договорів.	П2 – Коротко-строкові	Короткострокові кредити банків.
A3 – Повільно-ліквідні активи;	Запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів	П3 – Довгострокові	Довгострокові зобов'язання і забезпечення
A4 – Важко-ліквідні активи.	Необоротні активи утримувані для продажу та групи вибуття.	П4 – Постійні	Зобов'язання перед власниками, формування власного капіталу та зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утриманими для продажу та групами вибуття.

Для правильного визначення ліквідності складають підсумки по групах активів та пасивів та порівнюють. Баланс буде вважатися ліквідним за умови дотримання певних співвідношень між групами активів і зобов'язань. Аналізуючи стан платоспроможності компанії, потрібно розглядати причини виникнення фінансових проблем та як часто вони виникають.

Ліквідність та платоспроможність це два основних чинника, які потрібні для досягнення фінансової стійкості компанії, які пов'язані між собою фінансовою структурою. Якщо підприємство має високу платоспроможність, то може зіткнутися з проблемою відсутності ліквідності. На ліквідність впливає багато факторів: сфера діяльності, розмір компанії, вид бізнесу, економічна ситуація, швидкість обертання активів.

2 УЗАГАЛЬНЕНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»)

2.1 Особливості діяльності компанії ПАТ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» – компанія, яка здійснює експлуатацію, транспортування, зберігання природного газу, є оператором газотранспортної системи в Україні. Створена компанія 25 лютого 1988 року на виконання Указу президента.

Місцезнаходження: Україна, місто Київ, вул. Б. Хмельницького, 6.

Нафтогаз – одна із найбільших компаній України, яка надає найбільше робочих місць для працівників в Україні. Компанію очолює – Андрій Коболев.

Мета компанії «Нафтогаз України» є отримання прибутку від видобутку, експлуатації, транспортування природного газу, підвищення розвитку нафтогазового комплексу та доставляння його споживачам України.

Організаційна структура компанії Нафтогаз представлена на рисунку 2.1. В структурі даної компанії всі функції, потрібні для ефективного здійснення робочої мети працівниками, які дозволяють вирішувати всі проблеми, які виникають під час повного циклу експлуатації природного газу .

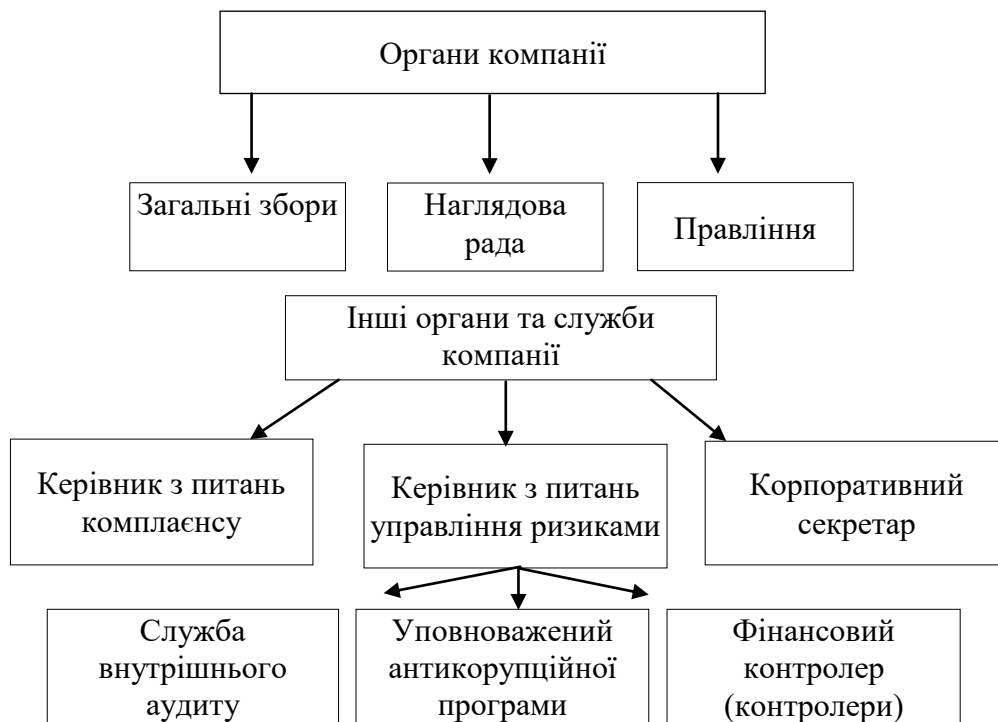

Рисунок 2.1 – Організаційна структура компанії «Нафтогаз Україна»

Основна ціль організаційної структури це забезпечити безперервну доставку природного газу споживачам України.

Основні види діяльності компанії:

- транспортування природного газу по Україні;
- транзит природного газу не тільки в Україні, а й закордон;
- зберігання природного газу в спеціальних для цього місцях;
- реконструкція та використання магістральних газопроводів;
- здійснення монтажу газопроводів та їх будівництво та інше.

2.2 Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства

Проблема управління платоспроможності займає особливе місце в компанії. Загальною рисою стійкого підприємства є здатність відповідати по своїм зобов'язанням вчасно та в повній мірі.

Для детального аналізу ліквідності та платоспроможності компанії «Нафтогаз України» потрібно розрахувати коефіцієнти ліквідності. Коефіцієнти ліквідності проаналізуємо в таблиці 2.4 та розрахуємо абсолютне відхилення.

Таблиця 2.4 – Аналіз показників ліквідності та платоспроможності

Показник	Роки					Абсолютне відхилення за 2016 – 2015pp.	Абсолютне відхилення за 2017 – 2016pp.	Абсолютне відхилення за 2018 – 2017pp.	Абсолютне відхилення за 2019 – 2018pp.
	2015	2016	2017	2018	2019				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,11	0,15	0,10	0,13	0,96	0,04	(0,05)	0,03	0,83
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,24	1,15	1,12	1,80	2,80	(0,09)	(0,03)	0,68	1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,60	0,66	0,74	0,84	1,84	0,06	0,08	0,1	1
Маневреність робочого капіталу	0,44	1,01	0,70	0,16	0,51	0,57	(0,31)	(0,54)	0,06

Виходячи з даних таблиці 2.4 можна зробити наступні висновки. Показники абсолютної ліквідності починаючи з 2015 року по 2019 рік в межах норми (більше 0,1-0,7) це означає, що підприємство у випадку критичного

стану зможе погасити зобов'язання достатнім об'ємом грошових коштів. У 2019 році показник зріс до 0,96. Коефіцієнти поточної ліквідності значно перевищують одиницю, що означає, що компанія має в наявності деякий об'єм вільних ресурсів, які були сформовані за рахунок власних джерел, але не значний.

Що стосується швидкої ліквідності то всі показники знаходяться в межах норми (більше ніж 0,5). У 2015 році показники збільшуються це означає, що частину поточних зобов'язань компанія може погасити своїми власними коштами, вилучених від короткострокових вкладень та погашення дебіторської заборгованості. Також цей показник пов'язаний з коефіцієнтами поточної ліквідності, але він розраховується меншою кількістю активів (з розрахунку забрали виробничі запаси).

Маневреність робочого капіталу. За аналізований період на кінець 2015 року відбувається збільшення на $-0,57\%$, потім показники зменшуються аж до 2018 року. Зменшення цього показника відбулося за рахунок збільшення оборотних активів, поточних зобов'язань, власних коштів. У 2019 році коефіцієнт маневреності збільшується, що являється позитивною тенденцією [4, с. 46].

Аналіз коефіцієнтів ліквідності і платоспроможності за останні 5 років показує, що компанія достатньо ліквідна та має середню платоспроможність. Для детального аналізу зобразимо схематично динаміку ліквідності та платоспроможності на рисунку 2.1.

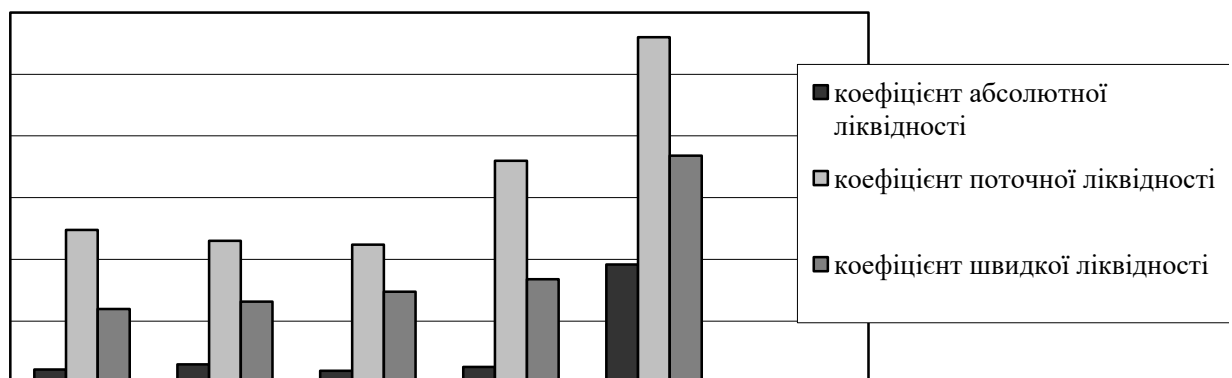

Рисунок 2.1 – Основні показники ліквідності та платоспроможності

За даними рисунка 2.1 можна помітити, що деякі показники ліквідності збільшуються протягом п'яти років. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2019

році становить 2,89, що на 1,09 більше чим у 2018 році, коефіцієнт швидкої ліквідності також збільшується під кінець 2019 року на 0,83. Зростання ліквідності підприємства свідчить про покращення ситуації із наявністю оборотних засобів.

Оцінка ліквідності балансу також починається зі співставлення груп активів по ступені їх ліквідності з пасивами, які згруповані по кінцевим числам їх погашення.

Аналіз ліквідності балансу ПАТ «Нафтогаз України» за досліджуваний період зобразимо у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Оцінка ліквідності балансу

Оцінка ліквідності балансу							
	2015 р.	2016 р.	2017 р.		2015 р.	2016 р.	2017 р.
A1	7745559	18340737	18485661	П1	5848475	8198328	69617126
A2	34706491	55819197	58716258	П2	15509121	25512030	25484601
A3	48215068	59572345	138352062	П3	35435647	30317009	14252600
A4	364939924	460028227	422558826	П4	347140277	461878174	463344659
Баланс	455607042	593760506	638112807	Баланс	403933520	525905541	572698986

Продовження табл. 2.1

Оцінка ліквідності балансу					
	2018 р.	2019 р.		2018 р.	2019 р.
A1	10844203	75847594	П1	6690139	13023200
A2	57230473	6446916	П2	19806962	5119657
A3	84258565	83826873	П3	10893442	46971449
A4	341530769	28037826	П4	416164499	419095209
Баланс	493864010	448159209	Баланс	453555042	484209515

За умовою співвідношення якщо не виконується одна із умов, то підприємство не є абсолютно ліквідним. Тому для детального аналізу складаємо таблицю 2.2 в якій буде зображено співвідношення показників ліквідності організації.

Аналізуючи дані таблиці 2.2 можна сказати, що ліквідність балансу в даній компанії не за весь досліджуваний період відповідала умовам ліквідності. Не виконувалась умова на кінець 2015 та 2017 роках.

У 2015 році не виконувалося 4 співвідношення ($A4 \leq P4$). Перевищення важколіквідних активів на постійними пасивами, свідчить про не значну частину власних оборотних коштів та наявність великої кількості необоротних активів.

У 2017 році не виконувалася перша умова ($A1 \geq P1$). Найбільш ліквідні активи не покрили повністю найбільш термінові зобов'язання.

Однак, у решта років виконувалися всі умови, тому можна сказати що, підприємство являється абсолютно ліквідним.

Таблиця 2.2 – Співвідношення показників ліквідності підприємства

Умова абсолютно - ліквідного підприємства	В нашому випадку				
	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.
$A1 \geq P1$	$A1 \geq P1$	$A1 \geq P1$	$A1 \leq P1$	$A \geq P1$	$A1 \geq P1$
$A2 \geq P2$	$A2 \geq P2$	$A2 \geq P2$	$A2 \geq P2$	$A2 \geq P2$	$A2 \geq P2$
$A3 \geq P3$	$A3 \geq P3$	$A3 \geq P3$	$A3 \geq P3$	$A3 \geq P3$	$A3 \geq P3$
$A4 \leq P4$	$A4 \geq P4$	$A4 \leq P4$	$A4 \leq P4$	$A4 \leq P4$	$A4 \leq P4$

На підставі усіх розрахунків можна зробити загальний висновок, що підприємство має достатню ліквідність балансу та платоспроможність компанії.

Фінансову стійкість компанії можна визначити через розрахунок наступних коефіцієнтів. Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості зобразимо в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	Нормативне значення
Коефіцієнт автономії	0,77	0,75	0,66	0,81	0,75	>0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	1,32	1,34	1,48	1,24	1,33	< 2
Коефіцієнт капіталізації	0,84	0,80	0,70	0,83	0,85	>1
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,41	0,97	0,80	0,16	0,51	> 0,1
Коефіцієнт фінансового ризику	0,32	0,34	0,48	0,24	0,33	<0,3
Коефіцієнт фінансової стабільності	3,16	2,95	2,08	4,14	3,06	>0,5

Із даних представлених в таблиці 2.4 можна зробити такі висновки. Коефіцієнт автономії відповідає нормативному значенню. Значення показників дещо, зменшувалося до 2018 року, що показує про не значне зменшення фінансової незалежності компанії та можливе збільшення ризику.

Отже, показники свідчать про стійкий фінансовий стан, тому що практично всі показники відповідають нормативним значенням.

2.3 Оцінка динаміки та структури бухгалтерського балансу

Під час проведення фінансового аналізу в першу чергу потрібно детально вивчити динаміку активу та пасиву їх зміни та подальшу оцінку.

Аналіз фінансово-господарської діяльності компанії «Нафтогаз України» розпочнемо з проведення горизонтального та вертикального аналізу балансу підприємства за досліджуваний період 2015-2019 роки.

Горизонтальний аналіз це один із найпростіших прийомів аналізу, але не дивлячись на простоту цього методу, з його допомогою отримують важливу інформацію про фінансовий стан підприємства. В основі методу покладено порівнювання показників одного року з іншими роками.

Для проведення горизонтального аналізу, за даними бухгалтерської звітності складено таблиці (Додаток А), (Додаток А.2) [3, с.75].

Виходячи з даних представлених у горизонтальному аналізі основні показники балансу та їх зміну зобразимо на рисунку 2.2.

Основні показники горизонтального аналізу за 2015-2019рр.

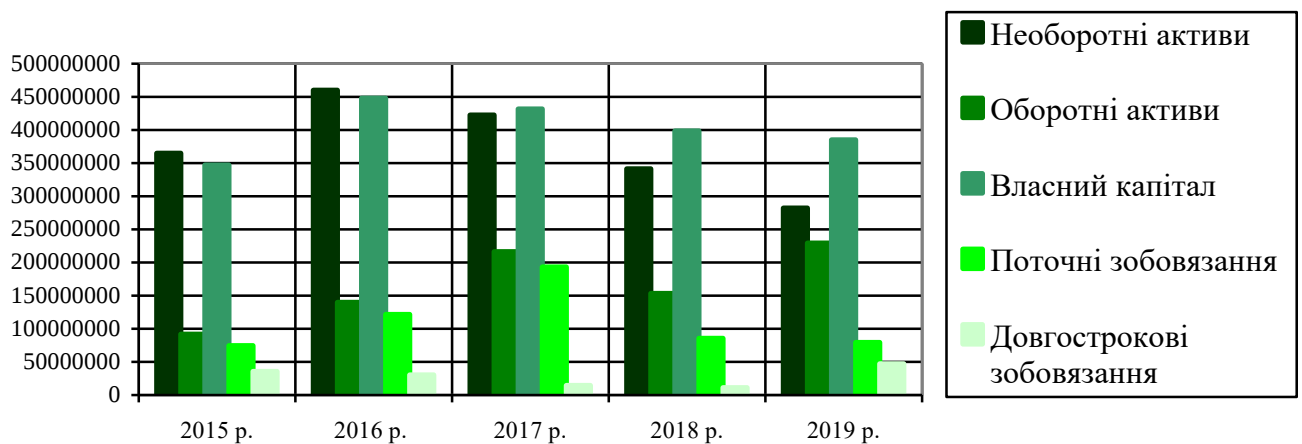

Рисунок 2.2 – Основні зміни показників горизонтального аналізу

Аналізуючи рисунок 2.2 та дані від горизонтального аналізу робимо такі висновки. Активи у підприємства починаючи з 2015 року до 2016 року збільшувалися (на 1,261 %). В наступному році тенденція пішла вниз, відбулося це завдяки зменшенню необоротних активів. Загалом стан активів у 2019 році становив – 511 240 860 гривень.

Дивлячись на збільшення оборотних активів, відбувається збільшення грошових коштів. Вони збільшувалися протягом всього досліджуваного року, крім 2018 року, де темп росту зменшився на 5,95 %, у 2019 році відбулося значне збільшення на 65 мільйонів гривень, порівнюючи з минулим роком. Таке збільшення позитивно впливає на діяльність підприємства, тому що грошові кошти є найбільш ліквідними активами.

Сума дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги за весь період то збільшувалася, то зменшувалася. Якщо брати до уваги 2018-2019 роки то тенденція йде збільшення, що говорить про не ефективність використання коштів. Власний капітал зменшується, а нерозподілений прибуток збільшується (темپ приросту з 2018 року становить – 0,528 %).

Розмір зареєстрованого капіталу не змінився протягом років. Поточні зобов'язання та забезпечення як зображено на діаграмі збільшувалися до 2017 року та становили – 193 190 067 гривень, після цього року показник зменшується. Кредиторська заборгованість також збільшувалася до 2017 року, але потім показники почали зменшуватися, що являється позитивною тенденцією для оцінки керівників. Довгострокові зобов'язання на кінець 2015 року становили майже 35 мільйонів гривень, показники зменшувалися аж до 2018 року, де потім відбулося збільшення майже на 36 мільйонів гривень.

Проведемо вертикальний аналіз балансу національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» (Додаток Б) [3, с. 76].

На протязі досліджуваного періоду найбільший процент в структурі активу балансу є необоротні активи (коливається з 79-55 %). Грошові кошти та їх еквіваленти дорівнюють частці яка збільшується від 1,56 до 14,84 %.

Нерозподілений прибуток з 2015 по 2019 роки має тенденцію до збільшення. В структурі пасиву ситуація полягає наступним чином. Довгострокові зобов'язання та забезпечення значно зменшилися під кінець року та відповідають значенню – 9,19 %.

Сума кредиторської заборгованості на протязі п'яти років також має тенденцію до зменшування від 12, 83 % до 9,56 %.

Підсумовуючи горизонтальний та вертикальний аналіз негативними показники були тільки дебіторська та кредиторська заборгованість. Для компанії необхідно розробити стратегії чи будь-які заходи для запобігання росту заборгованості.

Адже, кредити це не від’ємна частина діяльності будь-якого підприємства. Від правильності використання їх залежить збільшення або зменшення прибутку компанії. З одного боку збільшення кредиторської заборгованості це негативна риса для діяльності компанії, адже вона не в змозі погасити свої фінансові потреби, а з іншого боку залучення є нормальним явищем та показником розвитку. Якщо ж залучені кредити не виплачують у строки, які указані в умовах договору, то компанія в подальшому наражає себе на ризик, який призведе до погіршення фінансового стану. Тобто залучення кредитів може як і поліпшити фінансовий стан, так і призвести до погіршення.

Проведемо аналіз динаміки чистого доходу національної акціонерної компанії ПАТ «Нафтогаз України» та представимо її в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Частка собівартості у доході компанії

Показники	Абсолютне значення показників					2017 рік в % до 2015 року	2019 рік в % до 2017 року
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік		
Чистий дохід від реалізації продукції	1127616 71	1613828 27	1879274 33	2049381 22	1783493 99	166,66	94,90
Собівартість реалізованої продукції	(100227 511)	(116277 398)	(146639 564)	(158900 569)	(147308 054)	(146,31)	(146,97)
Частка собівартості у доході від реалізації, %	88,84	72,05	78,03	77,54	82,60	87,83	105,86

За весь досліджуваний період спостерігається збільшення доходу, але нажаль у 2019 році цей показник зменшився і становив – 178 349 399 гривень. Частка собівартості в складі доходу на протязі всіх років більше 72 % та має тенденцію до збільшення. Собівартість реалізованої продукції збільшується та має негативне значення, що становить у 2019 році – (147 308 054) гривень.

3 ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КОМПАНІЇ

3.1 Основні напрями зміцнення фінансового стану

Фінансово-господарська діяльність оснований на їх стійкому фінансовому стані, який дозволяє приймати рішення про перспективність подальшого розвитку того чи іншого підприємства чи окремого бізнес-напрямку всередині виробничо-господарської структури організації. У зв'язку з цим для керівників підприємства одним із основних напрямків, за допомогою яких вони можуть так чи інакше впливати на майбутній розвиток, являється покращення фінансового стану підприємства [17, 20].

Не дивлячись на велику кількість показників фінансового стану підприємства, більшість аналітиків застосовують власну шкалу оцінок, яка може залежати від специфіки роботи компанії та цілей, які встановлюються підприємством [19].

У будь-якому випадку, для того, щоб отримати реальну оцінку роботи підприємства, необхідний всебічний аналіз, який повинен бути оснований на декількох методиках, які використовують різні показники фінансового стану підприємства. На основі отриманої оцінки буде проводитися розробка варіантів покращення фінансового стану підприємства.

Основними напрямками зміцнення фінансового стану підприємства являються:

1) вдосконалення фінансування діяльності підприємства (визначити раціональну структуру пасивів підприємства, враховуючи допустимий рівень фінансового ризику; розробити дивідендну політику; сформувати найкращу структуру позикових засобів у залежності від форми, термінів та вартості);

2) підвищення ефективності використання активів (визначити основні напрямки розтрачання засобів; також розуміє собою регулювання маси та динаміки фінансових результатів з урахуванням прийнятного рівня підприємницького ризику);

3) удосконалення стратегії фінансової політики на підприємстві (провести інвестиційну політику, а саме: проаналізувати інвестиційні проекти господарського та фінансового характеру, обрати найкращі з них та здійснити наступний фінансовий моніторинг впровадження проектів у життя);

4) вдосконалення тактики фінансової політики на підприємстві (розуміє собою здійснення комплексного оперативного управління оборотними активами та короткотривалими зобов'язаннями підприємства; осмислення цінових та інших маркетингових рішень з точки зору їх впливу на фінансові результати);

5) удосконалення фінансового планування та прогнозування на підприємстві (визначити фінансові перспективи розвитку підприємства, а також тактичні кроки по забезпеченню своєчасного проведення розрахунків між постачальниками та покупцями з метою попередження нарощування величини дебіторської та кредиторської заборгованості);

6) вдосконалення внутрішнього фінансового контролю (проаналізувати дані бухгалтерського та операційного обліку, а також звітність підприємства, використовуючи їх в якості матеріалу для оцінки результатів діяльності підприємства).

3.2 Шляхи зменшення кредиторської та дебіторської заборгованості

Пошук оптимальних шляхів покращення фінансового стану підприємства є найголовнішою задачею фінансового менеджменту компанії. Перш, ніж розробляти шляхи покращення фінансового стану компанії, спочатку необхідно визначити, які напрямки фінансово-господарської діяльності будуть оптимізуватися.

У нашому випадку насамперед потрібно проводити роботи для зниження дебіторської та кредиторської заборгованості. Адже підсумовуючи решта показників, вони відповідають нормативним значенням та не потрібно проводити особливих методів для їх запобігання.

Було визначено під час аналізу, що сума дебіторської заборгованості почала збільшуватися, а кредиторська заборгованість була не стабільною на протязі п'яти років, тому що зменшення показників відбулося лише під кінець років. Зобразимо на рисунку 3.1 приріст дебіторської та кредиторської заборгованості.

Дебіторська заборгованість являється високоліквідним активом, який є на підприємстві. Не велика затримка в заборгованості має великий вплив, який в основному позначається на витратах позикового капіталу та має негативне

значення на фінансовій стійкості компанії. Але що робити в таких ситуаціях, адже повністю відмовитись від дебіторської заборгованості не можливо. Тому потрібно проводити послідовні етапи, за допомогою яких можна керувати цією заборгованістю.

Рисунок 3.1 – Приріст дебіторської та кредиторської заборгованості

Для забезпечення нормального функціонування компанії та зниження рівня дебіторської заборгованості потрібно зробити такі зміни в компанії «Нафтогаз України»:

1. Ввести кредитну політику;
2. Зробити розклад роботи з заборгованістю;
3. Контролювати виконання обов'язків дебіторів;
4. Оформлювати офіційно свої відносини;
5. Розглядати критичні наслідки за допомогою суду.

Під час введення кредитної політики визначають граничну суму розміру дебіторської заборгованості як і для підприємства так і для кожного клієнта. Кредитну політику проводять разом із фінансовим плануванням на підприємстві. Велике значення для управління дебіторської заборгованості є інформація про клієнта. Бувають випадки коли інформації не достатньо, тоді ризик затримки заборгованості збільшується.

Тому для запобігання негативних наслідків можна використати різні способи їх мінімізації. Декілька з них це: страхування ризиків, гарантії, виплата компенсацій, факторинг та інші види. Використовуючи ці методи потрібно визначити наскільки великий ризик, тому іноді застосовують їх декілька.

Велике значення відіграє також передплата за роботу, чи надані послуги чим більше вона, тим менший ризик для власника компанії.

Ефективність кредитної стратегії підприємства полягає в наступному:

- основний критерій – ріст дохідності за основною діяльністю компанії;
- або внаслідок збільшення об'єму продаж, що буде відбуватися при лібералізації кредитування;
- або за рахунок прискорення оборотності дебіторської заборгованості, чому сприяє посилення кредитної політики.

Дебіторська заборгованість має вплив на погашення кредиторської заборгованості, тому від управління першої залежить приріст другої заборгованості.

Для компанії «Нафтогаз України» також потрібно ввести управлінський звіт. Що буде розміщувати в собі інформацію та регламент про строки погашення заборгованості, про затримку заборгованості як дебіторської так і кредиторської, та щомісяця проводити відповідну роботу над помилками.

Формується кредитний регламент, який вміщує в собі порядок дій, починаючи від підписання договору на постачання продукції чи надання послуг та закінчуючи подачею судового позову у випадку невиконання зобов'язань по договору.

Таким чином, необхідно знайти точку рівноваги між посиленням вимог до кредитування клієнта та наданням пільгових умов продажу. Розумні межі кредитної політики являються об'єктивною реальністю сучасної економіки. На передній план висуваються умови взаємовигідного партнерства. Кредитора та позичальника об'єднує спільний економічний інтерес, тісно пов'язаний зі стійким фінансовим станом підприємства.

3.3 Прогнозування ймовірності банкрутства

У сучасних умовах господарювання виникають ситуації, коли підприємство не може підвищити ефективність власної фінансової діяльності та покращити фінансовий стан, продовжуючи займатися профільним бізнесом.

Тому рано чи пізно виникає питання про ймовірність можливого банкрутства. Банкрутство – це нездатність керівника відповідати за своїми обов'язками перед кредиторами та іншими клієнтами. В наш час існує багато

моделей, які мають змогу прогнозувати банкрутство компаній, організацій чи підприємств.

Для компанії «Нафтогаз України» проведемо розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю відомого американського економіста – Альтмана Едварда. Він проводив за своєю моделлю дослідження на багатьох підприємствах. Завдяки його роботі було визначено, що половина підприємств збанкрутують у найближчий час, а інша половина нормально функціонуватимуть.

Його модель має назву – П'ятифакторна модель (Z-модель), і вона прогнозує ймовірність банкрутства підприємств.

За допомогою даної моделі визначити ймовірність банкрутства:

- дані, які використовуються до 1 року – майже зі 100% ймовірністю;
- дані, які використовуються за 2 роки – точність дорівнює 80-85%, що свідчить про гарантовану надійність проведеного аналізу;
- дані, які використовуються за 3 та більше років – точність менше 60 %.

Тобто, основною перевагою даної моделі є точність аналізу, а недоліком – застарілі дані, що будуть використовуватися [33, с. 60].

Для детального розгляду даних зобразимо показники ймовірності банкрутства на основі моделі Альтмана на рисунку 3.2.

Рисунок 3.2 – Дослідження ймовірності банкрутства підприємства

Відповідно рисунку 3.2 отримані результати на протязі п'яти років показали, що всі значення вищі мінімального (1,23). У 2015 році показник – 2,45, у наступному році показник зменшується до – 2,27.

У 2017 році показник має найменше значення (1,94), але потім значення почали збільшуватися.

Тому, у 2018 році показник відповідав 3,23, у 2019 році відповідали – 3,1, що відповідає дуже низькій ймовірності банкрутства [32, с.3; 24].

Відповідно до показників на кінець 2019 року показник відповідає низькій ймовірності банкрутства, за моделлю Альтмана. Однак, попередні роки мали низькі показники, тож підприємству потрібно підтримувати постійний стабільний високий рівень, для зменшення ймовірності банкрутства в майбутньому.

Отже, покращенню фінансового стану підприємства приділяється багато уваги у сучасних умовах розвитку фінансово-економічної системи України. Актуальність даного питання обумовила розвиток основних методів покращення фінансового стану підприємства. Ці методи спрямовані на покращення фінансового стану підприємства, підготовку інформації для прийняття управлінських рішень та розробку стратегії управління фінансовим становищем.

Оскільки, існуючі базові методи та моделі покращення фінансового стану підприємства на практиці в чистому вигляді не завжди можуть бути використані стосовно конкретного підприємства, то для отримання більш ефективних результатів використовуються різні прогресивні прийоми та моделі покращення фінансового стану.

Це обумовлено наявністю у кожного окремого базового методу недоліків та обмежень, які нейтралізуються при їх комплексному застосуванні. Прогресивні прийоми та моделі покращення фінансового стану дозволяють подолати ці недоліки та обмеження за рахунок адаптації до умов господарювання та поточних фінансово-економічних умов, які склалися на підприємстві.

Таким чином, можна зробити висновок, що проблеми сучасного бізнесу актуалізують подальше поглиблене розкриття та розуміння фінансового стану господарюючих суб'єктів для своєчасного вияву чинників можливих загроз, а також тих чинників, які забезпечують можливі вигоди.

Оцінка цих чинників передбачає високі технології, які враховують імперативи закономірностей та пропорцій навколишньої дійсності. Формування та аналіз ключових фінансових коефіцієнтів та інших показників у контексті даних технологій дозволять здійснити автономний моніторинг фінансової екології господарюючими суб'єктами.

ВИСНОВКИ

У безперервному процесі діяльності будь-якого підприємства для того щоб поставлені цілі були виконані, керівник цього підприємства має завжди перевіряти весь процес діяльності, запобігати негативним факторам та удосконалювати методи управління виробництвом. Тобто прибутковість та розвиток підприємства напряду залежить від управлінських рішень.

Головною метою у будь – якому підприємстві є забезпечення безперервного розвитку та отримання максимального прибутку. Для того щоб досягти дану мету потрібно підтримувати на постійному рівні платоспроможність та рентабельність.

В даній роботі була проведена оцінка фінансового стану, оцінка ліквідності балансу, наведені шляхи покращення проблемних аспектів та аналізована фінансова діяльність національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» за п'ять років (2015-2019 рр.).

В ході роботи були вирішені такі завдання:

1. Проведено горизонтальний та вертикальний аналіз;
2. Проаналізована діяльність компанії та її фінансова стійкість;
3. Оцінено фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність підприємства;
4. Знайдені проблемні аспекти, які негативно відображаються на фінансовому становищі компанії;
5. Надані шляхи вирішення та покращення фінансового стану.

Згідно з результатами здійсненого аналізу фінансового стану було виявлено наступне. Був проведений горизонтальний та вертикальний аналізи, що показали нам що значення, які є в балансі відповідають значенням «позитивного» балансу, а саме:

- Відбулося збільшення грошових коштів порівняні з попередніми роками;
- Власний капітал значно перевищував поточні зобов'язання;
- Дебіторська та кредиторська заборгованість мала однакові темпи приросту;

Під час аналізу ліквідності балансу зроблено висновок, що підприємство має достатню ліквідність. Результати розрахування коефіцієнтів ліквідності за 5 років показали, що компанія також достатньо ліквідна та має середню платоспроможність.

Також був проведений аналіз фінансової стійкості на основі коефіцієнтів, що показали що майже всі показники відповідають нормативним значенням.

Були аналізовані показники рентабельності (Додаток В), що показали:

- рентабельність продаж протягом п'яти років мала різне значення, на кінець 2019 року вона становила 0,28 гривні, а у 2015 – (- 0,22) гривні. Це показує, що собівартість зростає пропорційно виручці;

- рентабельність активів найбільший показник був у 2019 році (0,05) гривень, найменший у 2015 році (-0,03), що показує що прибуток зростає швидше чим активи;

- рентабельність власного капіталу значно збільшилася у 2019 році та показує, що чистий прибуток збільшується швидше чим власний капітал.

Компанія «Нафтогаз України» у 2019 році відповідно до показників має низьку ймовірність банкрутства за моделлю Альтмана. Однак, попередні роки мали низькі показники, тож підприємству потрібно підтримувати постійний стабільний високий рівень, для зменшення ймовірності банкрутства в майбутньому.

Основною проблемою, яку потрібно негайно вирішити на підприємстві – це зробити все для зменшення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Для покращення фінансового стану ПАТ «Нафтогаз України» потрібно запровадити наступні зміни.

1) Для оптимізації дебіторської та кредиторської заборгованості:

- ввести кредитну політику;
- зробити розклад роботи з заборгованістю;
- контролювати виконання обов'язків дебіторів;
- оформлювати офіційно свої відносини;
- розглядати критичні наслідки за допомогою суду.

2) Для запобігання банкрутства та підтримки постійного високого рівня потрібно:

- підтримувати стабільний рівень фінансової незалежності компанії;
- здійснювати ефективну політику управління підприємства;
- здійснювати контроль над всіма видами діяльності підприємства.

Виходячи з вище сказаного, можна сказати, що за допомогою аналізу фінансового стану можна вирішити та запобігти глобальним проблемам, знайти слабкі місця та розробити заходи для їх покращення. Адже, вміння

оптимізувати власні надходження та їх розумне використання дозволить конкурувати з іншими підприємствами та досягти поставлених цілей в майбутньому.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Бунда О. М., Перова О.М. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства // Економіка та управління підприємствами. – 2015. – № 2(85). – С. 99-107.
2. Валюх А. В., Зайцев О. В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України [Електронний ресурс] / А. В. Валюх, О. В. Зайцев // Інфраструктура ринку. – 2019. – № 28.
3. Васечко Л. І., Полегешко Ю. Аспекти побудови порівняльного аналітичного балансу підприємства // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2018. – № 20(1). С. 74-79.
4. Громова, А. Є., Крамаренко, К. Є., Рудик, Т. О. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів // «Молодий вчений». – 2016. – № 5(32). – С. 44-47.
5. Денисенко М. П., Зазимко, О. В. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств // Агросвіт. – 2015. – № 10. – С. 52-58.
6. Дослідження кон'юктури інвестиційного ринку України: звіт про НДР (заключний) / Кер. І. В. Кобушко. – Суми : СумДУ, 2011. – 114 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/27284>.
7. Зайцев, О. В. Вимірювання цінності грошей / О. В. Зайцев // Вісник Української академії банківської справи. – 2015. – № 2 (39). – С. 46-52.
8. Зайцев, О. В. Наслідки колапсу малого та середнього підприємництва / О. В. Зайцев, С. В. Похилько // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка": науковий журнал. – червень 2019. – № 13(41). – С. 16-20.
9. Зайцев. О. В. Оцінка інвестиційного клімату України та шляхи його покращення [Електронний ресурс] / О. В. Зайцев, В. О. Москаленко, О. А. Шовкопляс // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2019. – № 1 (18).
10. Зайцев, О. В. Порівняльний аналіз застосування моделей оцінки ефективності інвестицій в інноваційні проекти (Частина 1) / О. В. Зайцев // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2019. – № 1. – С. 99–110. – DOI: 10.21272/ 1817-9215.2019.1-14.
11. Зайцев, О. В. Розвиток моделей оцінки ефективності інвестицій в інноваційні проекти (Частина 2) / О. В. Зайцев // Вісник Сумського державного

університету. Серія Економіка. – 2019. – № 2. – С. 115–120. DOI: 10.21272/1817-9215.2019.2-15.

12. Зайцев, О. В. Проблеми оптимізації оподаткування прибутку підприємств в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду / О. В. Зайцев, В. В. Могильний // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 22. – С. 177-182.

13. Зайцев, О. В. Факторна характеристика формування податків / О. В. Зайцев, О. А. Шовкопляс, О. В. Галахова // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2012. – №4. – С. 64-74.

14. Кальна, Т. А. Прийоми фінансового аналізу: переваги та недоліки // Економічний аналіз. – 2015. – Том 15, № 2. – С. 13-17.

15. Літвінова, Л. Г., Ульянченко, Н. В. Аналіз фінансового стану ТОВ «Токмацький гранітний кар'єр» // Вісник НТУ «ХПІ». – 2016. – № 43(1215). С. 51-54.

16. Лучко М. Р. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Лучко М. Р. , Жукевич С. М. , Фаріон А. І. – Тернопіль: ТНЕУ, – 2016. – 304 с.

17. Механізми вартісно-орієнтованого управління підприємством: звіт про НДР (заключний) / Кер. М.В. Костель. – Суми: СумДУ, 2015. – 84 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53419>.

18. Оцінка регіонального фінансового потенціалу стійкого розвитку економіки території: звіт про НДР (заключний) / Кер.: В.Г. Боронос. – Суми: СумДУ, 2012. – 77 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/32444>.

19. Петренко, В. С., Квасова, О. П. Оцінка та шляхи покращення фінансового стану підприємства. // Міжнародний науковий журнал. – 2015. – №8. – С. 139-142.

20. Попович Д.В., Алимов О.С. Дослідження ефективності фінансово – господарської діяльності підприємств та засоби її підвищення у сучасних умовах //«Приазовський економічний вісник ». – 2018. – № 1. – С. 31-35.

21. Просторові аспекти управління фінансовим потенціалом промисловості регіону : звіт про НДР (заключний) / Кер. К.В. Ілляшенко. – Суми : СумДУ, 2014. – 39 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39517>.

22. Роль інноваційної діяльності у формуванні вартості промислових підприємств: звіт про НДР (заключний) / Кер. О.О. Захаркін. – Суми: СумДУ, 2016. – 114 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53293>.

23. Рух фінансового капіталу в умовах фінансової глобалізації: звіт про НДР (проміжний)/ Кер.: І. Д. Складар. – Суми: СумДУ, 2012. – 43 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34466>.
24. Сейсебаєва, Н. Г., Топчанюк, О. В. Методи аналізу і прогнозування банкрутства підприємств // «Молодой вчений». – 2016. – № 11(38). – С. 678-681.
25. Собчук С. М. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення // Студентський вісник НУБГП. – 2015. – №2(4). – С. 207-210.
26. Теоретико-методичні засади відповідального портфельного інвестування як інструменту фінансового забезпечення сталого розвитку економіки: звіт про НДР (проміжний) / кер. Д. В. Леус. – Суми: СумДУ, 2016. – 99 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/67799>.
27. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В.; Полтава : ПДАА, – 2016. – 430 с.
28. Фінансова й аналітична інформація національної акціонерної компанії ПАТ «Нафтогаз Україна»: веб-сайт [Електронний ресурс]. URL: <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf?Open>.
29. Фінансово-економічне обґрунтування екологічно спрямованого інноваційного розвитку: звіт про НДР (заключний) / Кер. Т. В. Касьяненко. – Суми: СумДУ, 2016. – 90 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/53268>.
30. Формалізація сучасних тенденцій розвитку інвестиційного ринку України: звіт про НДР (заключний) / Кер.: І.М. Кобушко. – Суми: СумДУ, 2012. – 79 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/32453>.
31. Формування фінансового механізму стабілізації економіки України: звіт про НДР (заключний) / Кер. Н. А. Антонюк. - Суми : СумДУ, 2014. - 60 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/39378>.
32. Хринюк, О. С., Бова, В. А. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2018. – № 2. – С. 1-6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6121>
33. Янковець, Т. М., Чернюк, Ю. В. Порівняння сучасних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства: закордонний та вітчизняний досвід // Економічна наука. – 2016. – № 20. – С. 58-62. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2016/14.pdf.

34. Akpoviroro, K. S., Olalekan, A., Alhaji, S. A. (2018). Moderating Influence of Strategic Human Resources Management Practices on Small-Medium Firm Performance. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 99-107. [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).99-107.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).99-107.2018).
35. Balas, A.N., Kaya, H.D. (2019). The Global Economic Crisis And Retailers' Security Concerns: The Trends. *SocioEconomic Challenges*, 3(2), 5-14. [http://doi.org/10.21272/sec.3\(2\).5-14.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(2).5-14.2019).
36. Bonamigo, A., Mendes, D. (2019). Value Co-creation and Leadership: An Analysis Based on the Business Ecosystem Concept. *Business Ethics and Leadership*, 3(4), 66-73. [http://doi.org/10.21272/bel.3\(4\).66-73.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(4).66-73.2019).
37. Goncharenko, T., Lopa L. (2020). Balance Between Risk And Profit In The Context Of Strategic Management: The Case Of Ukrainian Banks. *SocioEconomic Challenges*, 4(1), 111-121. [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).111-121.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).111-121.2020).
38. He, Shuquan (2018). Agricultural Trading System and Global Food Crisis. *SocioEconomic Challenges*, 4(2), 6-20. DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.2\(4\).6-20.2018](http://doi.org/10.21272/sec.2(4).6-20.2018).
39. Hossain, J., Jahangir, N., Nur-Al-Ahad, Md. (2018). A Study on Female Entrepreneurs in Malaysia. *Business Ethics and Leadership*, 2(3), 67-73. DOI: [10.21272/bel.2\(3\).67-73.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(3).67-73.2018).
40. Hrytsenko, L., Petrushenko, M., Daher, K. (2017). The necessity of socio-ecological modification of two-tier economic model of secondary resources management in Ukraine. *SocioEconomic Challenges*, 1(1), 68-76. Doi: [10.21272/sec.2017.1-08](http://doi.org/10.21272/sec.2017.1-08).
41. Kafka, S. Mathematical Modelling Justification of Financial and Economic Parameters of Enterprises / S. Kafka, K. Bagatska, A. Sapiński [et al.] // *International Journal of Engineering and Advanced Technology*. – October 2019. – Vol. 9, Issue 1. – P. 6273-6277. – DOI: [10.35940/ijeat.A2149.109119](http://doi.org/10.35940/ijeat.A2149.109119).
42. Karintseva, O., Benetyte, R. (2018). Estimation of Efficiency of State Regulation in Economic Restructuring Based on the Environmental Factor. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 91-102. DOI: [10.21272/sec.2\(1\).91-102.2018](http://doi.org/10.21272/sec.2(1).91-102.2018).
43. Kaya, H.D. (2019). Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. *SocioEconomic Challenges*, 3(3), 5-12. DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).5-12.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).5-12.2019).

44. Kleinschmidt, H. (2017). Labor Movements, Mainly in Eastern Europe. *SocioEconomic Challenges*, 1(3), 45-50. DOI: 10.21272/sec.1(3).45-50.2017
45. Louis, R. (2017). A new economic order for global prosperity. *SocioEconomic Challenges*, 1(2), 52-58. Doi: 10.21272/sec.1(2).52-59.2017.
46. Musa H., Musova Z., Sliacky P. (2017). Financial Support to Small and Medium-Sized Enterprises in Slovakia. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 1(4), 47-52. DOI: 10.21272/fmir.1(4).47-52.2017
47. N. S. M. Ahmad, Mr. R. Ah. A. Atniesha. (2018). The Pecking Order Theory and Start-up Financing of Small and Medium Enterprises: Insight into Available Literature in the Libyan Context. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 2(4), 5-12. DOI: [http://doi.org/10.21272/fmir.2\(4\).5-12.2018](http://doi.org/10.21272/fmir.2(4).5-12.2018).
48. Palienko, M., Lyulyov, O. (2018). The Impact of Social Factors on Macroeconomic Stability: Empirical Evidence for Ukraine and European Union Countries. *SocioEconomic Challenges*, 2(1), 103-116. DOI: 10.21272/sec.2(1).103-116.2018.
49. Pavlyk, V. (2020). Institutional Determinants Of Assessing Energy Efficiency Gaps In The National Economy. *SocioEconomic Challenges*, 4(1), 122-128. DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.4\(1\).122-128.2020](http://doi.org/10.21272/sec.4(1).122-128.2020).
50. Popoola, M. A., Brimah, A. N., Gbadeyan, R. A. (2018). Entrepreneurship Practice: As a Means of Poverty Reduction in Southwestern Nigeria. *Business Ethics and Leadership*, 2(4), 83-88. DOI: [http://doi.org/10.21272/bel.2\(4\).83-88.2018](http://doi.org/10.21272/bel.2(4).83-88.2018).
51. Salihaj, T., Pryimenko, S. (2017). Modification of the International Energy Agency Model (the IEA Model of Short-term Energy Security) for Assessing the Energy Security of Ukraine. *SocioEconomic Challenges*, 1(4), 95-103. DOI: 10.21272sec.1(4).95-103.2017.
52. Sahqani, G. B. (2017). Aid and Governance: issues in developing countries. *SocioEconomic Challenges*, 1(2), 34-38. DOI: 10.21272/sec.1(2).34-38.2017.
53. Singh, S.N. (2019). Impact of Value Added Tax on Business Enterprises: A Case of Mettu Town. *Financial Markets, Institutions and Risks*, 3(4), 62-73. DOI: [http://doi.org/10.21272/fmir.3\(4\).62-73.2019](http://doi.org/10.21272/fmir.3(4).62-73.2019).
54. Singh, S. N. (2019). Business Inefficiencies and Youth Unemployment in Ethiopia: A Case Study of Mettu Town. *Business Ethics and Leadership*, 3(2), 93-106. DOI: [http://doi.org/10.21272/bel.3\(2\).93-106.2019](http://doi.org/10.21272/bel.3(2).93-106.2019).
55. Sineviciene, L., Shkarupa, O., Sysoyeva, L. (2018). Socio-economic and Political Channels for Promoting Innovation as a Basis for Increasing the Economic

Security of the State: Comparison of Ukraine and the Countries of the European Union. *SocioEconomic Challenges*, 2(2), 81-93. DOI: 10.21272/sec.2(2).81-93.2018.

56. Trifu, A. (2018). Defending and Modelling Europe: The Visegrad Group Experience. *SocioEconomic Challenges*, 2(2), 13-18. DOI: 10.21272/sec.2(2).13-18.2018.

57. Tovmasyan, G. (2017). The Role of Managers in Organizations: Psychological Aspects. *Business Ethics and Leadership*, 1(3), 20-26. DOI: 10.21272/bel.1(3).20-26.2017.

58. Vasilyeva, T., Kozyriev, V. (2017). Scientific and methodical approaches to determining the center-orientation of financial conglomerates with the factor and cluster analysis. *Business Ethics and Leadership*, 1(1), 5-15. DOI: 10.21272/bel.2017.1-01.

59. Vieira, P.C., Matvieieva, Yu., Myroshnychenko, Iu. (2017). Environmental Consciousness among Graduation Students: Comparing Ukraine with Portugal. *SocioEconomic Challenges*, 1(3), 51-57. DOI: 10.21272/sec.1(3).51-57.2017.

60. Vynnychenko, N., Majewska, U. (2017). Evaluation of business ethics for the formation of public finance. *Business Ethics and Leadership*, 1(1), 40-45. DOI: 10.21272/bel.2017.1-05.

61. Zaitsev, O. Modelling the Impact of Institutional Environment on Key Macroeconomic Indicators / V. Pikhotskyi, Y. Nikolaienko, Z. Derii [et al.] // *International Journal of Engineering and Advanced Technology*. – October 2019. – Vol. 9, Issue 1. – P. 6957-6963. – DOI: 10.35940/ijeat.A2133.109119.

62. Zaitsev O. V. Monetary Inflation and its Connection with Rising Prices / O. V. Zaitsev // *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. – 2016. – Vol. 7. – № 3. – C. 698-707.

63. Zaitsev, O. Objective value of commodities, its definition and measurement / O. Zaitsev // *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. – 2016. – Volume 4, № 6, – P. 184-186.

ДОДАТОК А. Горизонтальний аналіз балансу за 2015-2017 роки

Стаття	2015 рік	2016 рік	2017рік	Абсолютне відхилення, грн.			Темп росту, %		
	Грн.	Грн.	Грн.	2016р. від 2015 р.	2017р. від 2016 р.	2017р. від 2015 р.	2016р. від 2015 р.	2017р. від 2016 р.	2017р. від 2015 р.
Необоротні активи	364939924	460028227	422558826	95088303	(37469401)	57618902	1,261	0,919	1,158
Оборотні активи	92014508	139764236	216387816	47749728	76623580	124373308	1,519	1,548	2,352
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	33999240	54719178	57474372	20719938	2755194	23475132	1,609	1,050	1,690
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інше	2054641	7131976	2075721	5077335	(5056255)	21080	3,471	0,291	1,010
- грошові кошти	7145542	17660966	18485661	10515424	824695	11340119	2,472	1,047	2,587
- витрати майбутніх періодів	132	1134	389628	1002	388494	389496	8,591	343,587	2951,727
Баланс	456954432	599792463	638946642	142838031	39154179	181992210	1,313	1,065	1,398
Власний капітал, у т.ч.:	347103747	447838047	431503975	100734300	(16334072)	84400228	1,290	0,964	1,243
Зареєстрований капітал	190150481	190150481	190150481	0	0	0	1,000	1,000	1,000
Капітал у дооцінках	231253118	322676150	296420839	91423032	(26255311)	65167721	1,395	0,919	1,282
Додатковий капітал	6692553	2690237	2660010	(4002316)	(30227)	(4032543)	0,402	0,989	0,397
Нерозподілений прибуток	(82416629)	(69103045)	(60478029)	(13313584)	8625016	21938600	0,838	0,875	0,734
Довгострокові зобов'язання	35435647	30317009	14252600	(5118638)	(16064409)	(21183047)	0,856	0,470	2,596
Поточні зобов'язання і забезпечення, у т.ч.:	74415038	121637407	193190067	47222369	71552660	118775029	1,635	1,588	2,596
- короткострокові кредити	15509121	25512030	25484601	10002909	(27429)	9975480	1,645	0,999	1,643
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	58869387	82085250	143663276	23215863	61578026	84793889	1,394	1,750	2,440
Баланс	45695442	599792463	638946642	554097021	39154179	593251200	13,126	1,065	13,983

ДОДАТОК А2. Горизонтальний аналіз балансу за 2018-2019 роки

Стаття	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення, грн 2018 р. від 2017р.	Абсолютне відхилення, грн 2019 р. від 2018р	Темп приросту, %
	грн.	грн.			
Необоротні активи	341530769	282037826	(81028057)	(59492943)	0,826
Оборотні активи	153494905	229203034	(62892911)	75708129	1,493
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	56270681	63448316	(1203691)	7177635	1,128
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інше	2121456	6040251	45735	3918795	2,847
- грошові кошти	10844203	75847594	(7641458)	65003391	6,994
- витрати майбутніх періодів	259719	15770	(129909)	(243949)	0,061
Баланс	495025674	511240860	(143920968)	16215186	1,033
Власний капітал, у т.ч.:	398684336	385173670	(32819639)	(13510666)	0,966
Зареєстрований капітал	190150481	190150481	0	0	1,000
Капітал у дооцінках	256739107	216302443	(39681732)	(40436664)	0,842
Додатковий капітал	2656977	2655036	(3033)	(1941)	0,999
Нерозподілений прибуток	(55579410)	(29332134)	4898619	26247276	0,528
Довгострокові зобов'язання	10893442	46971449	(3359158)	36078007	4,312
Поточні зобов'язання і забезпечення, у т.ч.:	85447896	79095741	(107742171)	(6352155)	0,926
- короткострокові кредити в банку	19806962	5119657	(5677639)	(14687305)	0,258
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	50690782	48855337	(92972494)	(1835445)	0,964
Баланс	495025674	511240860	(143920968)	16215186	1,033

ДОДАТОК Б. Вертикальний аналіз балансу підприємства за 2015-2019 роки

Стаття	Питома вага, %					Зміна питомої ваги, %			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016 до 2015	2017 до 2016	2018 до 2017	2019 до 2018
Необоротні активи	79,86	76,70	66,13	68,99	55,17	(3,17)	(10,56)	2,86	(13,83)
Оборотні активи	20,14	23,30	33,87	31,01	44,83	3,17	10,56	(2,86)	13,83
Дебіторська заборгованість, у тому числі	0,45	1,19	0,32	0,43	1,18	0,74	(0,86)	0,10	0,75
- дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	7,44	9,12	9,00	11,37	12,41	1,68	(0,13)	2,37	1,04
- дебіторська заборгованість за розрахунками та інша	0,45	1,19	0,32	0,43	1,18	0,74	(0,86)	0,10	0,75
- грошові кошти та їх еквіваленти	1,56	2,94	2,89	2,19	14,84	1,38	(0,05)	(0,70)	12,65
- витрати майбутніх періодів	0,00	0,00	0,06	0,05	0,00	0,00	0,06	(0,01)	(0,05)
Баланс	100	100	100	100	100	-	-	-	-
Власний капітал, у т.ч.:	759,60	74,67	67,53	80,54	75,34	(684,94)	(7,13)	13,00	(5,20)
Зареєстрований капітал	416,13	31,70	29,76	38,41	37,19	(384,42)	(1,94)	8,65	(1,22)
Капітал у дооцінках	506,07	53,80	46,39	51,86	42,31	(452,28)	(7,41)	5,47	(9,55)
Додатковий капітал	14,65	0,45	0,42	0,54	0,52	(14,20)	(0,03)	0,12	(0,02)
Нерозподілений прибуток	(180,36)	(11,52)	(9,47)	(11,23)	(5,74)	168,84	2,06	(1,76)	5,49
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	77,55	5,05	2,23	2,20	9,19	(72,49)	(2,82)	(0,03)	6,99
Поточні зобов'язання і забезпечення, у т.ч.:	162,85	20,28	30,24	17,26	15,47	(142,57)	9,96	(12,97)	(1,79)
- короткострокові кредити в банку	33,94	4,25	3,99	4,00	1,00	(29,69)	(0,26)	0,01	(3,00)
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками	12,83	13,69	22,48	10,24	9,56	(115,14)	8,80	(12,24)	(0,68)
Баланс	100	100	100	100	100	-	-	-	-

ДОДАТОК В. Аналіз показників рентабельності підприємства

Показники	Рік					Рекомендоване значення
	2015	2016	2017	2018	2019	Збільшення
Рентабельність активів	(0,03)	0,02	0,03	0,01	0,05	Збільшення
Рентабельність власного капіталу	0,04	0,03	0,05	0,02	0,07	Збільшення
Валова рентабельність реалізованої продукції	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	Збільшення
Операційна рентабельність реалізованої продукції	0,04	0,21	0,31	0,11	0,41	Збільшення
Чиста рентабельність реалізованої продукції	(0,22)	0,20	0,21	0,06	0,28	Збільшення

